SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Druk nr 855
Warszawa, 14 maja 2002 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Romana Jagielińskiego

(-) Andrzej Aumiller; (-) Artur Balazs; (-) Alfred Budner; (-) Bolesław Bujak; (-) Zbigniew Chrzanowski; (-) Barbara Ciruk; (-) Janusz Dobrosz; (-) Wojciech Domaradzki; (-) Tadeusz Ferenc; (-) Józef Głowa; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Aleksander Grad; (-) Roman Jagieliński; (-) Jan Klimek; (-) Zbigniew Komorowski; (-) Leszek Korzeniowski; (-) Henryk Lewczuk; (-) Krystian Łuczak; (-) Tomasz Mamiński; (-) Edward Maniura; (-) Czesław Marzec; (-) Józef Mioduszewski; (-) Tadeusz Motowidło; (-) Andrzej Namysło; (-) Ireneusz Niewiarowski; (-) Zbigniew Nowak; (-) Wojciech Olejniczak; (-) Grażyna Paturalska; (-) Mirosław Pawlak; (-) Bogdan Pęk; (-) Jerzy Pękała; (-) Edward Płonka; (-) Małgorzata Rohde; (-) Krzysztof Rutkowski; (-) Marek Sawicki; (-) Ryszard Stanibuła; (-) Józef Stasiewski; (-) Marian Stępień; (-) Benedykt Suchecki; (-) Adam Stanisław Szejnfeld; (-) Jan Szwarc; (-) Zygmunt Jerzy Szymański; (-) Zenon Tyma; (-) Andrzej Umiński; (-) Tadeusz Urban; (-) Zbigniew Witaszek; (-) Janusz Wojciechowski; (-) Tadeusz Wojtkowiak; (-) Andrzej Wojtyła; (-) Franciszek Wołowicz; (-) Marek Zagórski; (-) Kazimierz Zarzycki.

PROJEKT

USTAWA

z dnia .....r.

o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw

Art. 1

W ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o pracowniczych programach emerytalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 623) wprowadza się następujące zmiany:

1) użyte w tytule ustawy i w ustawie, w różnych przypadkach, wyrazy ”*pracowniczy program emerytalny*” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „*powszechny program emerytalny*”,

2) w art. 2:

   a) w pkt 1 po wyrazie *„menedżerskiego*” dodaje się wyrazy *„oraz osobę pozostającą w samozatrudnieniu*”,

   b) po pkt 3 dodaje się punkt 3a w następującym brzmieniu:

   „3a) samozatrudnienie – wykonywanie przez osobę fizyczną jednoosobowo działalności gospodarczej na zasadach określonych ustawą z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo o działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178; z 2000 r. Nr 86, poz. 958, z 2001 r. Nr 114, poz. 1193, Nr 67, poz. 679, Nr 49 poz. 509, Nr 102 poz. 1115 i Nr 147 poz. 1643, z 2002 r. Nr 1, poz. 2)”;

   c) punkt 9 otrzymuje następujące brzmienie:

   „9) reprezentacja pracowników – reprezentację wyłonioną w sposób określony w art. 15 ust. 2 ustawy”,

   d) punkt 10 otrzymuje następujące brzmienie:

„10) wypłata – wypłatę uczestnikowi środków zgromadzonych w powszechnym programie emerytalnym na warunkach określonych w umowie emerytalnej”,

e) punkt 11 otrzymuje następujące brzmienie:

„11) wypłata transferowa – przeniesienie środków zgromadzonych przez uczestnika w ramach powszechnego programu emerytalnego do zakładu ubezpieczeń, funduszu inwestycyjnego lub pracowniczego funduszu emerytalnego, gromadzącego środki w ramach innego powszechnego programu emerytalnego w przypadkach, o których mowa w art. 28 ust. 1”,

f) skreśla się punkt 12,

g) punkt 13 otrzymuje następujące brzmienie:

„13) Urząd Nadzoru – Urząd Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych”

h) punkt 15 otrzymuje następujące brzmienie:

„15) wynagrodzenie - przychód uczestnika uzyskiwany od pracodawcy prowadzącego powszechny program emerytalny, lub przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, pobierania stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298 i Nr 39, poz. 459), bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 tej ustawy.”

i) po punkcie 15 dodaje się punkt 16, 17 i 18 w następującym brzmieniu:

„16) indywidualny program emerytalny – rachunek prowadzony na rzecz uczestnika przez fundusz inwestycyjny lub zakład ubezpieczeń, na zasadach określonych w niniejszej ustawie,

17) fundusz – fundusz tworzony przez zakład ubezpieczeń dla realizacji umów zawartych w ramach powszechnych programów emerytalnych,

18) zakładowy program emerytalny – powszechny program emerytalny prowadzony przez pracodawcę na zasadach określonych w niniejszej ustawie.”

3) w art. 3:

a) w ust. 1 po wyrazach „*zakładowe umowy emerytalne*,” skreśla się wyraz „*pracownicze*”,

b) po ust. 1 dodaje się ustęp 1a w następującym brzmieniu:

„*1a. Zakłady ubezpieczeń oraz towarzystwa funduszy inwestycyjnych, mogą prowadzić powszechne programy emerytalne, na zasadach przewidzianych dla umów, o których mowa w ust. 1.*”

4) w art. 4:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„*1. Zakładowe programy emerytalne mogą być oferowane na warunkach niniejszej ustawy przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 5 pracowników*”

b) w ustępie 2 po wyrazach: *„przekształceń własnościowych”* stawia się kropkę i skreśla się wyrazy: *„przedsiębiorstw państwowych”,*

c) w ust. 3 wyraz *„pracowniczy*” zastępuje się wyrazem *„zakładowy*”,

d) w ust. 4 wyraz „*pracowniczych*” zastępuje się wyrazem „*zakładowych*”, a po wyrazie „*emerytalnych*” dodaje się wyrazy „*o których mowa w ust. 1*”,

e) w ust. 5 wyraz „*pracowniczych*” zastępuje się wyrazem „*zakładowych*”;

5) w art. 5:

a) ustęp 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Prawo do uczestnictwa w zakładowym programie emerytalnym przysługuje pracownikowi, który jest zatrudniony u danego pracodawcy nie krócej niż 3 miesiące, chyba że zakładowa umowa emerytalna stanowi inaczej”,

b) w ustępie 2 wyraz „*pracowniczych*” zastępuje się wyrazem „*zakładowych*”,

c) po ustępie 3 dodaje się ustęp 4 w następującym brzmieniu:

„4. Uczestnikami indywidualnych programów emerytalnych, mogą zostać osoby fizyczne, które nie utraciły prawa do uczestnictwa w powszechnych programach emerytalnych w trybie przewidzianym w niniejszej ustawie.”

6) w art. 6 w zdaniu drugim wyraz „*pracowniczym*” zastępuje się wyrazem „*zakładowym*”;

7) w art. 7*:*

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Zakładowe programy emerytalne mogą być prowadzone w jednej z następujących form ”,

b) w ust. 1 punkt 2 wykreśla się wyrazy: *„przez pracodawcę*”,

c) w ust. 1 po pkt 4 dodaje się punkty 5 i 6 w następującym brzmieniu:

„*5) umowy o wnoszenie składek do funduszu inwestycyjnego przez uczestników programów emerytalnych, o których mowa w art. 3 ust. 1a,*

6) umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie uczestników programów emerytalnych, o których mowa w art. 3 ust. 1a, z zakładem ubezpieczeń.”

d) w ust. 1 a. wyrazy *„w ust. 1 pkt. 2*” zastępuje się wyrazami „*w ust. 1 pkt. 2 i 5*”,

e) w ust. 1 a. wyrazy: *„także zawierane przez pracodawcę”* zastępuje się wyrazem: *„zawierane”,*

f) w ust. 2 wyrazy „*ust. 1 pkt 3 i 4*” zastępuje się wyrazami „*ust. 1 pkt 3,4 i 6*”;

8) w art. 7a ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Do działalności zakładów ubezpieczeń i towarzystw ubezpieczeń w zakresie zawieranych przez nie w ramach powszechnego programu emerytalnego umów, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3, 4 i 6, stosuje się przepisy ust. 2-17.”

9) art. 8 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 8. Określenia "powszechny program emerytalny", „zakładowy program emerytalny”, „indywidualny program emerytalny”, "plan emerytalny" lub "umowa emerytalna" mogą być używane wyłącznie dla określenia programów, planów i umów uregulowanych w niniejszej ustawie”

10) art. 9 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 9. 1. Pracodawcy, w celu zaoferowania pracownikom zakładowego programu emerytalnego o charakterze międzyzakładowym, mogą zawierać umowy o wspólnym międzyzakładowym programie emerytalnym.

2. Pracodawcy związani umową o wspólnym międzyzakładowym programie emerytalnym mogą na wniosek innego pracodawcy akceptującego warunki umowy i programu, zgodzić się na jego przystąpienie do umowy i objąć programem, o ile pracodawca we właściwym trybie przyjmie warunki programu.

3. Przystąpienie pracodawcy do umowy o wspólnym międzyzakładowym programie emerytalnym nie zwalnia z obowiązku zawarcia zakładowej umowy emerytalnej.

4. W sytuacji przystąpienia do zarejestrowanej umowy o wspólnym międzyzakładowym programie emerytalnym w formie pracowniczego funduszu emerytalnego, zakładowa umowa emerytalna wskazuje istniejący pracowniczy fundusz emerytalny.”

11) art. 10 skreśla się;

12) art. 11 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 11. 1. Dopuszczalne jest prowadzenie równolegle różnych form zakładowego programu emerytalnego, o których mowa w art. 7, w przypadkach, gdy pracodawca nabywa przedsiębiorstwo lub zorganizowaną jego część (zakład) wraz z przejęciem zobowiązań z zakładowej umowy emerytalnej, umów z funduszami inwestycyjnymi, zakładami lub

towarzystwami ubezpieczeń albo nabyciem akcji w pracowniczym towarzystwie emerytalnym bądź następuje połączenie pracodawców prowadzących zakładowe programy emerytalne.

2. W terminie 3 lat od dnia nabycia bądź połączenia, w sytuacjach, o których mowa w ust. 1, pracodawca powinien zapewnić zmianę zakładowych umów emerytalnych oraz umów z funduszami inwestycyjnymi, towarzystwami albo zakładami ubezpieczeń lub połączenie towarzystw emerytalnych bądź przejęcie funduszu emerytalnego przez jedno z towarzystw i likwidację drugiego, tak aby oferować pracownikom jedną formę zakładowego programu emerytalnego."

13) po art. 11 dodaje się rozdział 2a w następującym brzmieniu:

„Rozdział 2a

Indywidualne programy emerytalne.

Art. 11a. 1. Indywidualne programy emerytalne mogą być prowadzone w jednej z następujących form:

a) umowy o wnoszenie składek do funduszu inwestycyjnego,

b) umowy indywidualnego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie z zakładem ubezpieczeń na warunkach określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i odpowiednio przepisach niniejszej ustawy regulujących umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie z zakładem ubezpieczeń.

2. Indywidualne programy emerytalne oferowane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz zakłady ubezpieczeń podlegają rejestracji przez Urząd Nadzoru.

Art. 11b. Zakład ubezpieczeń lub towarzystwo funduszy inwestycyjnych prowadzące indywidualny program emerytalny jest zobowiązane przynajmniej raz w roku przesłać każdemu uczestnikowi pisemną informację o środkach znajdujących się na rachunku uczestnika, terminach dokonanych w tym okresie wpłat składek i wypłat transferowych oraz przeliczeniu tych składek i wypłat transferowych na jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych lub jednostki funduszy"

14) art. 12 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 12. Stronami zakładowej umowy emerytalnej są pracodawca i reprezentacja pracowników."

15) art. 13 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 13. Umowa emerytalna jest umową zawieraną między osoba przystępującą do powszechnego programu emerytalnego a pracodawcą prowadzącym zakładowy program emerytalnym albo zakładem ubezpieczeń lub funduszem inwestycyjnym prowadzącym indywidualny program emerytalny.”

16) w art. 14:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 50 pracowników przedstawia ofertę zawierającą projekt zakładowej umowy emerytalnej z dokonanym wyborem formy zakładowego programu emerytalnego wraz z warunkami ustalonymi wstępnie z funduszem inwestycyjnym, zakładem albo towarzystwem ubezpieczeń bądź z projektem statutu pracowniczego funduszu emerytalnego.”

b) w ust. 2 punkt 1 wyraz „*pracowniczego*” zastępuje się wyrazem „*zakładowego*”,

c) w ust. 2 punkt 3 otrzymuje następujące brzmienie :

„3) minimalną wysokość składki pracownika”,

d) w ust. 2 punkt 3 wyraz „*dodatkowej*” zastępuje się wyrazem „*pracodawcy*”,

e) w ust. 2 punkt 5 otrzymuje następujące brzmienie:

„5) zakres wysokości, terminy i sposób deklarowania przez pracodawcę opłacania składki pracodawcy na rzecz pracowników oraz terminy naliczania i przekazywania tych składek na rachunki uczestników,”

f) w ust. 2 punkt 6 otrzymuje następujące brzmienie:

„6) terminy naliczania i potrącania składek pracowników z wynagrodzenia uczestników oraz przelewu ich na rachunki w programie; składka pracownika może też być bezpośrednio wpłacana na rachunek w programie”

g) w ust. 2 punkt 8 otrzymuje następujące brzmienie:

„*8) warunki zmiany i wypowiedzenia zakładowej umowy emerytalnej i umowy emerytalnej*”,

h) w ust. 2 pkt 10 otrzymuje następujące brzmienie:

„10) warunki, terminy, sposób, koszty i opłaty oraz skutki dla uprawnień uczestnika wynikające z dokonania wypłaty, wypłaty transferowej oraz przeniesienia środków między funduszami inwestycyjnymi”,

i) w ust. 2 skreśla się punkt 11,

j) ust. 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„3. Zakładowa umowa emerytalna ustalająca realizację programu w formie pracowniczego funduszu emerytalnego powinna określać podstawowe zasady polityki inwestycyjnej pracowniczego funduszu emerytalnego oraz wyszczególniać koszty ponoszone przez członków funduszu. W przypadku, o którym mowa w art. 10 ust. 3, zakładowa umowa emerytalna podlega dołączeniu do informacji o objęciu lub nabyciu akcji pracowniczego towarzystwa emerytalnego.”

k) ust. 5 skreśla się;

17) Art. 15 otrzymuje następujące brzmienie:

„15. 1. Zakładową umowę emerytalną, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 1, zawiera pracodawca z reprezentacją pracowników.

2. Reprezentację pracowników, o której mowa ust. 1, wybiera, w trybie przez siebie ustalonym, ogólne zebranie pracowników lub zebranie delegatów, o ile wewnętrzne regulacje pracodawcy tak stanowią. Pracodawca zwołuje zebranie w sposób zwyczajowo przyjęty w zakładzie, nie później niż na 7 dni przed jego odbyciem. Uchwały podjęte przez zebranie są ważne bez względu na liczbę pracowników lub delegatów w nim uczestniczących.

3. Reprezentacja pracowników nie może liczyć mniej niż 3 osoby.

4. Zakładową umowę emerytalną uznaje się za zawartą, jeżeli podpisze ją z pracodawcą minimum 2/3 osób wybranych do reprezentacji pracowników.

18) w art. 15a w pkt 3 skreśla się wyraz „*zwrotu*’’,

19) w art. 16:

a) ustęp 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Przystąpienie do powszechnego programu emerytalnego następuje przez zawarcie umowy emerytalnej na piśmie.”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w następującym brzmieniu:

„1a. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać:

1) oznaczenie stron umowy,

2) wysokość deklarowanej przez uczestnika składki oraz ewentualne upoważnienie dla pracodawcy do jej naliczania, potrącania i przekazywania do podmiotu prowadzącego powszechny program emerytalny,

3) oświadczenie osoby przystępującej do programu o znajomości warunków programu i dobrowolności przystąpienia do programu na tych warunkach,

4) ewentualne rozrządzenia na wypadek śmierci uczestnika,

5) oświadczenie uczestnika, że nie utracił prawa do uczestnictwa w powszechnych programach emerytalnych do dnia podpisania umowy,

6) plan emerytalny zawierający informacje określone w ust. 2.”

c) ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. Plan emerytalny określa:

1) formę powszechnego programu emerytalnego wraz ze wskazaniem funduszu inwestycyjnego lub funduszy inwestycyjnych, zakładu ubezpieczeń bądź pracowniczego funduszu emerytalnego, który będzie gromadził środki finansowe i zarządzał nimi na podstawie umowy z pracodawcą,

2) wysokość składki pracownika,

3) warunki, w zależności od formy programu:

a) *umowy zawieranej z zakładem ubezpieczeń,*

b) *umowy zawieranej z funduszem lub funduszami inwestycyjnymi,*

c) *statutu pracowniczego funduszu emerytalnego,*

z wyszczególnieniem wszystkich opłat i kosztów obciążających uczestnika,

4) warunki wypłaty i wypłaty transferowej środków zgromadzonych na rachunku uczestnika, ze wskazaniem ryzyka związanego z uczestnictwem w programie,

5) warunki zmiany lub wypowiedzenia umowy emerytalnej oraz ich konsekwencje, w tym finansowe,

6) informacje obejmujące:

a) prawa osoby uposażonej i spadkobierców na wypadek śmierci uczestnika,

b) przypadki i konsekwencje likwidacji programu,

a) możliwość zadysponowania prawami do zgromadzonych środków,

b) skutki podatkowe wnoszenia składki,

d) ust. 3 otrzymuje następujące brzmienie:

„*3. Pracodawca prowadzący zakładowy program emerytalny obowiązany jest do informowania uczestników o zmianach stanu prawnego w zakresie, o którym mowa w ust. 2 pkt 6.”*

e) po ustępie 3 dodaje się ustępy 4 i 5 w następującym brzmieniu:

„*4. Do zawarcia umowy emerytalnej dochodzi z chwilą podpisania jej przez pracodawcę albo zakład ubezpieczeń lub fundusz inwestycyjny prowadząc indywidualny program emerytalny, nie później jednak niż z upływem 30 dni od dnia podpisania umowy przez osobę przystępującą do programu, chyba, że nie spełnia ona warunków uprawniających do uczestnictwa w programie.*

5. W sprawach o uzyskanie uczestnictwa w programie i o roszczenia ze stosunków prawnych między uczestnikami powszechnych programów emerytalnych a pracodawcami bądź podmiotami prowadzącymi programy, orzekają sądy powszechne właściwe dla miejsca zamieszkania uczestnika.”

20) art. 17 skreśla się:

21) w art. 18:

a) w zdaniu pierwszym skreśla się wyraz „*pracowniczej*”,

b) w zdaniu drugim wyraz „*deklaracji*” zastępuje się wyrazami „*umowie emerytalnej*”;

22) w art. 19:

a) ustęp 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. *Uczestnik składa oświadczenia woli w sprawach objętych zakładowym programem emerytalnym dotyczące ubezpieczenia, uczestnictwa w funduszu lub funduszach inwestycyjnych bądź członkostwa w pracowniczym funduszu emerytalnym zakładowi*

ubezpieczeń, funduszowi lub funduszom inwestycyjnym lub też pracowniczemu funduszowi emerytalnemu za pośrednictwem pracodawcy, który zawarł z reprezentacją pracowników zakładową umowę emerytalną."

b) po ustępie 1 dodaje się ustęp 1a o następującym brzmieniu:

„1a. Uczestnik, który uczestniczy w indywidualnym programie emerytalnym lub zakładowym programie emerytalnym, prowadzonym przez pracodawcę zatrudniającego do 50 pracowników, w którym nie ma obowiązku zawierania zakładowej umowy emerytalnej, składa oświadczenia woli w sprawach objętych programem bezpośrednio podmiotowi zarządzającemu środkami programu."

23) w art. 20:

a) w ust. 1 skreśla się wyraz: *„pracownicze",*

b) po ust. 1 dodaje się ustęp 1a w następującym brzmieniu:

„*1a. Umowy emerytalne zawierane w ramach indywidualnych programów emerytalnych stają się skuteczne nie wcześniej niż z dniem rejestracji indywidualnego programu emerytalnego przez Urząd Nadzoru"*

c) ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„*2. Zmiany zakładowej umowy emerytalnej nie wpływające na warunki uczestnictwa w programie są podawane do publicznej wiadomości przez pracodawcę, w sposób zwyczajowo przyjęty u pracodawcy. Do zmian zakładowej umowy emerytalnej innych niż opisanych w zdaniu poprzednim stosuje się przepisy art. 15*"

d) ust. 3 wyrazy*: „5 miesięcy"* zastępuje się wyrazami: *„jeden miesiąc"*

24) art. 21 otrzymuje następujące brzmienie:

„*Art. 21. W przypadku gdy uczestnik powszechnego programu emerytalnego przestał spełniać jego warunki, a w szczególności gdy ustało jego zatrudnienie u pracodawcy prowadzącego zakładowy program emerytalny, do czasu wypłaty lub wypłaty transferowej środki pozostają na jego rachunku".*

25) art. 22 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 22. 1. Do zakładowego programu emerytalnego może być wpłacana składka uczestnika lub składka pracodawcy.

1a. W indywidualnym programie emerytalnym konieczne jest opłacanie składki przez uczestnika. W wypadku osoby samozatrudniającej się ma ona prawo do opłacania składki uczestnika i składki pracodawcy.

2. Wysokość składki uczestnika i składki pracodawcy może być określona procentowo od wynagrodzenia uczestnika lub kwotowo.

3. Pracodawca ma prawo zróżnicowania wysokości składek pracodawcy dla poszczególnych pracowników.

4. Pracodawca ma prawo określenia wysokości składki pracodawcy w odpowiedniej proporcji do wysokości składki opłacanej przez uczestnika zakładowego programu emerytalnego.

5. Pracodawca w każdym czasie może zmienić wysokość składki pracodawcy lub wycofać się z jej opłacania na rzecz uczestnika w formie oświadczenia woli składanego uczestnikowi. Oświadczenie jest skuteczne w terminie w nim określonym.

6. Wysokość składki uczestnika uczestnik programu określa w umowie emerytalnej.

7. Wysokość składki pracodawcy na rzecz danego uczestnika pracodawca określa w pracowniczej umowie emerytalnej. Wysokość składki pracodawcy na rzecz uczestnika indywidualnego programu emerytalnego określa się kwotowo.

8. Składka pracodawcy nie wyższa niż 7% wynagrodzenia uczestnika będącego pracownikiem nie jest wliczana do podstawy ustalenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne.

9. Składka pracodawcy uczestnika pozostającego w samozatrudnieniu nie wyższa niż 7% opłacanych przez niego składek na ubezpieczenia społeczne nie jest wliczana do podstawy ustalenia obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne pod warunkiem, że uczestnik opłaca składkę na ubezpieczenia społeczne w wysokości nie mniej niż ...% minimalnej wysokości składki na ubezpieczenia społeczne dla osób pozostających w samozatrudnieniu.

10. Uczestnik może w każdym czasie zmienić wysokość składki uczestnika, w formie aneksu do umowy emerytalnej.

11. Pracodawca, z zastrzeżeniem ust. 3-5 i 10, jest obowiązany do terminowego i prawidłowego:

1) naliczania i odprowadzania składek pracodawcy,

2) naliczania, potrącania i odprowadzania składek uczestnika.

12. Składki są odprowadzane na indywidualne rachunki uczestników prowadzone przez podmiot zarządzający środkami.

13. Składki uczestnika są potrącane, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2 pkt 6 z wynagrodzenia uczestnika otrzymywanego u pracodawcy po opodatkowaniu.

14. Składkę uczestnika za dany miesiąc potrąca się z wynagrodzenia za ten miesiąc, chyba że zakładowa umowa emerytalna lub umowa emerytalna stanowi inaczej.

15. Pracodawca nalicza i pobiera składki:

1) w odniesieniu do składników wynagrodzenia należnych za okresy nie dłuższe niż miesiąc - w terminie wypłaty tych składników obowiązującym u pracodawcy, i odprowadza je w okresach miesięcznych,

2) w odniesieniu do składników należnych za okresy dłuższe niż miesiąc - w terminie wypłaty tych składników, i odprowadza je również w tym terminie.

26) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. W wypadku samozatrudnienia wysokość składki ustala się kwotowo, a zasady rozliczania kosztów przez pracodawców oraz zwolnienia podatkowe przysługujące pracownikom w związku z uczestnictwem w powszechnym programie emerytalnym stosuje się odpowiednio.”

27) w art. 25:

a) w ust. 1 po wyrazie *„zawierania”* skreśla się wyraz *„pracowniczych”,*

b) w ust. 2 po wyrazach: *„zakładową umową emerytalną”* dodaje się wyrazy: *„lub umową emerytalną”*

c) po ust. 2 dodaje się ustęp 3 w następującym brzmieniu:

„*3. Podmiot prowadzący indywidualny program emerytalny ponosi odpowiedzialność zgodnie z umową emerytalną*”

28) w art. 26:

a) ust. 1 punkt 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„*1) na wniosek uczestnika:*

a) po osiągnięciu przez niego wieku 62 lat niezależnie od płci albo wcześniejszym uzyskaniu uprawnień emerytalnych,

b) w razie orzeczenia właściwego organu o uzyskaniu uprawnień do świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy,

c) w przypadku pozostawania bez pracy po ustaniu prawa do zasiłku dla bezrobotnych,

b) ust. 1 pkt. 4 otrzymuje nowe następujące brzmienie:

„4) w razie likwidacji funduszu inwestycyjnego, w przypadku, gdy umowa została zawarta jedynie z jednym funduszem zarządzanym przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych,”

c) w ust. 1 po punkcie 6 dodaje się punkt 7 w następującym brzmieniu:

„7) w każdym czasie na wniosek uczestnika - w takim wypadku kwota wycofana z programu zwiększa podstawę opodatkowania uczestnika w roku podatkowym, w którym nastąpiła wypłata.”

d) w ust. 2 skreśla się wyrazy: *„w gotówce lub”*

e) w ust. 3 po kropce dodaje się zdanie o następującej treści:

„*Wypłata następuje przelewem na wskazany przez uczestnika rachunek bankowy.”*

f) w ust. 4 wyrazy: „*ust. 1 pkt 3-5”* zastępuje się wyrazami: „*ust. 1 pkt 3-5 i 7”,*

29) w art. 28 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Wypłata transferowa jest dokonywana do innego powszechnego programu emerytalnego na podstawie dyspozycji uczestnika po ustaniu uczestnictwa w

dotychczasowym programie i przystąpieniu do nowego na skutek zmiany pracodawcy, wypowiedzenia udziału w programie przez uczestnika bądź likwidacji powszechnego programu emerytalnego, zmiany formy powszechnego programu emerytalnego lub podmiotu nim zarządzającego"

30) w art. 31:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Uczestnik zakładowego programu emerytalnego może dokonać w każdym czasie wypowiedzenia umowy emerytalnej składanego pracodawcy w formie pisemnej, przy czym okres wypowiedzenia przewidziany umową zakładową nie może być krótszy niż 1 miesiąc i dłuższy niż 3 miesiące

b) po ustępie 1 dodaje się ustęp 1a w następującym brzmieniu:

„1a. Uczestnik indywidualnego programu emerytalnego może dokonać w każdym czasie wypowiedzenia umowy emerytalnej."

c) ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. W razie wypowiedzenia umowy emerytalnej, środki dotychczas zgromadzone na rachunku uczestnika pozostają na tym rachunku do czasu ich wypłaty zgodnie z postanowieniami zakładowej umowy emerytalnej lub umowy emerytalnej"

31) w art. 32 ust. 1 wyraz „deklaracji" zastępuje się wyrazami „umowie emerytalnej",

32) art. 33 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 33. Środki zgromadzone w ramach powszechnego programu emerytalnego nie podlegają egzekucji sądowej i administracyjnej, chyba że powstał obowiązek ich wypłaty i wtedy podlegają egzekucji od dnia wymagalności. Ograniczenia powyższe nie mają zastosowania do egzekucji mającej na celu zaspokojenie roszczeń z tytułu alimentów".

33) w art. 34:

a) w ust. 1a wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*zakładowego*",

b) w ust. 4 wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*zakładowego*".

34) art. 35 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 35. 1. Zgłoszenie przez pracodawcę informacji o utworzeniu zakładowego programu emerytalnego celem wpisu do rejestru powinno nastąpić niezwłocznie po utworzeniu programu, nie później jednak niż w terminie 30 dni od daty zawarcia pierwszej umowy emerytalnej, pod rygorem nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 39 ust. 4.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 2. powinno zawierać: dane pracodawcy (nazwę (firmę), siedzibę, adres wraz z dokumentami źródłowymi potwierdzającymi te dane), uwierzytelnioną kopię informacji o nadaniu numeru REGON i w załączeniu: umowę z podmiotem zarządzającym lub statut funduszu pracowniczego, zakładową umowę emerytalną, wzór umowy emerytalnej, informacje o stanie zatrudnienia, protokół z wyboru reprezentacji pracowników oraz nie starsze niż 3 m-ce zaświadczenie o braku zaległości w opłacaniu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i braku zaległości podatkowych."

35) w art. 36:

a) ust 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Wpis zakładowego programu emerytalnego do rejestru powinien obejmować:

a) zawarte we wniosku dane dotyczące pracodawcy,

b) informację, czy program jest wspólny, czy też nie,

c) formę programu,

d) zawarte we wniosku dane dotyczące towarzystwa funduszy inwestycyjnych albo zakładu ubezpieczeń,

e) cel inwestycyjny i zasady polityki inwestycyjnej funduszu inwestycyjnego lub funduszy inwestycyjnych albo funduszu lub funduszy, w rozumieniu, jakie nadaje tym pojęciom ustawa o funduszach inwestycyjnych,

f) maksymalny poziom kosztów i opłat związanych z uczestnictwem w programie,

g) warunki wypłat i wypłat transferowych,

h) warunki zmiany lub wypowiedzenia umowy emerytalnej"

b) skreśla się ust. 3;

36) po art. 36 dodaje się art. 36a w następującym brzmieniu:

„Art. 36a 1. Do powstania indywidualnego programu emerytalnego konieczny jest wpis do rejestru prowadzonego przez Urząd Nadzoru.

2. Wniosek zakładu ubezpieczeń lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych o wpis do rejestru indywidualnego programu emerytalnego powinien zawierać: nazwę (firmę) zakładu ubezpieczeń lub towarzystwa funduszy inwestycyjnych, siedzibę, numer REGON, adres do korespondencji wraz z dokumentami źródłowymi potwierdzającymi te dane i w załączeniu: ogólne warunki ubezpieczenia w rozumieniu ustawy o działalności ubezpieczeniowej albo odpowiednio statut funduszu lub funduszy inwestycyjnych w rozumieniu ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz wzór umowy emerytalnej, zawierającej dane, o których mowa w art. 16, z wyszczególnieniem elementów, które mogą podlegać zmianom nie stanowiącym zmiany umowy emerytalnej.

3. Wpis indywidualnego programu emerytalnego do rejestru powszechnych pracowniczych programów emerytalnych powinien obejmować:

1) *zawarte we wniosku dane dotyczące towarzystwa i funduszy inwestycyjnych albo zakładu ubezpieczeń,*
2) *formę indywidualnego programu emerytalnego,*
3) *cel inwestycyjny i zasady polityki inwestycyjnej funduszu inwestycyjnego lub funduszy inwestycyjnych albo funduszu lub funduszy, w rozumieniu, jakie nadaje tym pojęciom ustawa o funduszach inwestycyjnych,*
4) *maksymalny poziom kosztów i opłat związanych z uczestnictwem w programie,*
5) *warunki wypłat i wypłat transferowych,*
6) *warunki zmiany lub wypowiedzenia umowy emerytalnej*

4. Urząd Nadzoru zobowiązany jest rozpatrzyć wniosek o wpis indywidualnego programu emerytalnego do rejestru niezwłocznie, nie dalej jednak niż w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.

5. Jeżeli wniosek nie spełnia warunków wynikających z przepisów niniejszej ustawy, Urząd Nadzoru zobowiązany jest w terminie 1 miesiąca wezwać towarzystwo funduszy inwestycyjnych lub zakład ubezpieczeń do usunięcia nieprawidłowości, wyznaczając w tym celu termin nie krótszy niż 3 tygodnie.

6. Urząd Nadzoru może odmówić rejestracji indywidualnego programu emerytalnego wyłącznie w przypadku, gdy nie spełnia on warunków niniejszej ustawy.

7. Wykreślenie indywidualnego programu emerytalnego z rejestru następuje w przypadkach, o których mowa w art. 34 ust. 1 pkt 2 i 3.

8. W przypadku wypłaty transferowej w związku z decyzją Urzędu Nadzoru o wykreśleniu indywidualnego programu emerytalnego z rejestru, koszty i opłaty obciążające uczestnika związane z dokonaniem wypłaty transferowej nie mogą przekraczać 0,5% wartości środków będących przedmiotem wypłaty transferowej."

37) w art. 37:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„ 1. Urząd Nadzoru jest zobowiązany dokonać wpisu do rejestru niezwłocznie, nie później niż w terminie 1 miesiąca od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.

b) w ust. 2 po wyrazach: „*jeżeli wniosek*" dodaje się wyrazy: „*o wpis indywidualnego programu emerytalnego do rejestru",* a wyraz *„pracodawcę"* zastępuje się wyrazem*: „wnioskodawcę"*

38) w art. 38 wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*indywidualnego*"

39) w art. 39:

a) w ust. 2 wyraz „*pracodawcy*" zastępuje się wyrazem „*podmiotu*",

b) w ust. 3 i 4 wyrazy „*pracodawcę prowadzącego*" zastępuje się wyrazami „*podmiot prowadzący*",

40) w art. 40 skreśla się ustęp 3,

41) w art. 45a wyraz „*pracowniczemu*" zastępuje się wyrazem „*zakładowemu*",

42) w art. 45b:

a) w ust. 1 wyraz „*pracowniczy*" zastępuje się wyrazem „*zakładowy*",

b) w ust. 2 wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*zakładowego*",

c) w ust. 3 pkt 1 wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*zakładowego*", a wyraz *„podstawowej*" zastępuje się wyrazem „*pracodawcy*",

43) w art. 45c:

a) w ust. 1 wyraz „*pracowniczemu*" zastępuje się wyrazem „*zakładowemu*",

b) w ust. 2 wyraz „*pracowniczego*" zastępuje się wyrazem „*zakładowego".*

Art. 2

W ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 98, poz. 610, Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 60, poz. 702 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 15 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Urząd Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych, zwany dalej Urzędem Nadzoru, wydaje zezwolenie na utworzenie otwartego funduszu emerytalnego w terminie 3 miesięcy, a pracowniczego funduszu emerytalnego w terminie 1 miesiąca, od dnia złożenia wniosku."

2) art. 55 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Urząd Nadzoru wydaje decyzję w sprawie zezwolenia na utworzenie powszechnego towarzystwa emerytalnego w terminie 3 miesięcy, a pracowniczego towarzystwa emerytalnego w terminie 1 miesiąca, od dnia złożenia wniosku."

3) Art. 88 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Członek może zrezygnować z uczestnictwa w programie prowadzonym w formie pracowniczego funduszu na zasadach określonych w ustawie o powszechnych programach emerytalnych.

2. Utrata członkostwa następuje z chwilą wypłaty transferowej, zwrotu środków, wypłaty jednorazowej a w przypadku wypłat ratalnych z chwilą wypłaty ostatniej raty."

4) w art. 96:

a) ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. Składki uczestnika do pracowniczego funduszu są potrącane z wynagrodzenia członków funduszu i przekazywane przez pracodawcę na ich rachunki w funduszu."

b) ust. 2 otrzymuje następujące brzmienie:

„2. W przypadku opłacania składek członków funduszu przez pracodawcę, wpłaty składek dokonuje ich pracodawca."

Art. 3

W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324 oraz z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190 i Nr 125, poz. 1363 i 1370, Nr 134, poz. 1509):

1) w art. 23 ust. 1 po pkt 57 dodaje się pkt 57a w następującym brzmieniu:
"*57a) składek opłaconych przez pracodawcę na rzecz pracowników będących uczestnikami powszechnego programu emerytalnego w kwocie przekraczającej 7% wynagrodzenia pracownika*,"

2) w art. 27a:
a) w ust. 1 pkt 2 po literze d) dodaje się literę e) w następującym brzmieniu:
"e) opłacenie składki z tytułu uczestnictwa podatnika w powszechnym programie emerytalnym,"

b) w ust. 3 pkt 1 po literze d) dodaje się literę e) w następującym brzmieniu:
"*e) 19% poniesionych wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. e), nie więcej jednak niż 19% kwoty ... ogłaszanej na podstawie odrębnych przepisów, za grudzień roku poprzedzającego rok podatkowy*,"

Art. 4

W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1315 i 1324 oraz z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190) w art. 16 ust. 1 dodaje się pkt 59a w następującym brzmieniu:

„59a) składek opłaconych przez pracodawcę na rzecz pracowników z tytułu powszechnego pracowniczego programu emerytalnego w kwocie przekraczającej 7% wynagrodzenia pracownika,"

Art. 5

Ustawa wchodzi w życie z dniem ..... r.

UZASADNIENIE

Ustawa o pracowniczych programach emerytalnych została uchwalona przez Sejm 22 sierpnia 1997 r., a weszła w życie nie w terminie przewidywanym pierwotnie tj. 1 stycznia 1999 r., lecz 1 kwietnia 1999 r. Mimo tak krótkiego okresu obowiązywania była kilka razy nowelizowana, w tym w marcu 2000 r. w sposób gruntowny. Wprowadzone zmiany nie wpłynęły na znaczące zwiększenie liczby tworzonych pracowniczych programów emerytalnych. Do końca marca 2002 roku powstało ich około 160.

Małe zainteresowanie zarówno pracodawców, jak i pracowników, wynika z wielu przesłanek, z których jako najważniejsze wymienić można:

- kosztowny i skomplikowany tryb przygotowania dokumentacji niezbędnej dla utworzenia pracowniczych towarzystw emerytalnych i pracowniczych funduszy emerytalnych,
- sformalizowane i przewlekłe postępowanie rejestracyjne dotyczące pracowniczych programów emerytalnych we wszystkich formach ,
- brak znaczących zachęt finansowych dla pracodawców i pracowników,
- eliminacja pracowników zakładów pracy zatrudniających poniżej 5 osób.

Projektowane zmiany zmierzają nie tylko do wyeliminowania tych przeszkód, lecz również do nadania programom emerytalnym powszechnego i otwartego charakteru. Chce się to osiągnąć poprzez uproszczenie trybu tworzenia zakładowych programów emerytalnych przez zakłady pracy, zwłaszcza w odniesieniu do pracodawców zatrudniających do 50 osób. Ponadto proponuje się możliwość tworzenia programów emerytalnych o charakterze powszechnym i otwartym (indywidualne programy emerytalne) przez towarzystwa ubezpieczeń albo fundusze inwestycyjne. Przystąpienie do nich następowałoby przez podpisanie umowy o charakterze adhezyjnym. Prawo przystępowania do tego rodzaju umów proponuje się rozszerzyć na osoby samozatrudniające się.

W związku z różnym zrozumieniem terminu „samozatrudnienie”, które np. w stosunkach pracy ma zastosowanie, w sensie potocznym, również do osób zatrudnionych np. na podstawie umowy o dzieło, projekt definiuje „samozatrudnienie” na potrzeby ustawy o powszechnych programach emerytalnych. Będzie ono się odnosiło do pracodawcy-pracownika, a więc do jednoosobowego podmiotu gospodarczego. Wprowadzenie tej definicji

wiążę się jednak przede wszystkim z otwarciem i „upowszechnieniem” dotychczasowych pracowniczych programów emerytalnych. Znacznemu poszerzeniu ulega bowiem krąg adresatów do których maja być kierowane powszechne programy emerytalne.

Powyższa zmiana spowodowała konieczność rozszerzenia definicji wynagrodzenia, a także dodania nowych form dotychczasowych pracowniczych programów emerytalnych obecnie nazwanych powszechnymi programami emerytalnymi (art. 7 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz art. 11a).

Projekt nowelizacji określa warunki i podmioty uprawnione do prowadzenia indywidualnych programów emerytalnych, które mogą być zaoferowane przede wszystkim pracownikom, zatrudnionym u pracodawców nie zainteresowanych prowadzeniem zakładowych programów emerytalnych, a także osobom samozatrudniającym się. Jeżeli uczestnik pozostaje w stosunku pracy, przelew składki powinien być dokonany przez pracodawcę na podstawie upoważnienia, w którym pracownik określi wysokość kwoty.

Projekt przewiduje możliwość tworzenia dwóch głównych typów powszechnych programów emerytalnych:

1) zakładowych programów emerytalnych, które mogą być prowadzone przez pracodawców,
2) indywidualnych programów emerytalnych prowadzonych przez zakłady ubezpieczeń lub fundusze inwestycyjne.

Utworzenie zakładowego programu emerytalnego u pracodawcy zatrudniającego ponad 50 pracowników następuje przez zawarcie w pierwszym rzędzie zakładowej umowy emerytalnej pomiędzy pracodawcą a reprezentacją pracowników i umowy pracodawcy z instytucją zarządzającą środkami wnoszonymi do programu a następnie umów emerytalnych zawieranych przez pracodawcę z poszczególnymi pracownikami. Natomiast podstawą funkcjonowania zakładowych programów emerytalnych u pracodawców zatrudniających poniżej 50 pracowników jest zawarcie umowy emerytalnej pomiędzy pracodawcą a danym pracownikiem a także umowy pracodawcy z instytucją zarządzającą środkami wnoszonymi do programu. W przypadku indywidualnych programów emerytalnych konieczne jest jedynie zawarcie umowy emerytalnej pomiędzy

osobą przystępująca do programu a podmiotem prowadzącym indywidualny program emerytalny (zakładem ubezpieczeń lub funduszem inwestycyjnym).

Dotychczasowe przepisy art. 12 wskazywały na pracodawcę jako aktywną stronę przy tworzeniu pracowniczych programów emerytalnych. Dokonane zmiany zmierzają do równorzędności stron w tym zakresie. Inicjatywa tworzenia zakładowego programu emerytalnego, jako jednego z typów powszechnego programu emerytalnego, nie ogranicza się już wyłącznie do pracodawcy.

Duże wątpliwości w praktyce powodowało równoległe z zakładowymi umowami emerytalnymi istnienie pracowniczych umów emerytalnych, których treść - w gruncie rzeczy – dublowała się. Proponowane w tym zakresie zmiany mają na celu ograniczenie liczby tworzonych w związku z powstaniem powszechnego programu emerytalnego skomplikowanych i sformalizowanych dokumentów, a także wyeliminowanie z nich powtarzania tych samych zapisów.

Istotną przyczyną małego zainteresowania zarówno pracodawców jak i pracowników tworzeniem zakładowych systemów emerytalnych był również brak odpowiednich zachęt finansowych. Projekt przewiduje zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t. jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 z późn. zm.) oraz o ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 54, poz. 654, z późn. zm.). Składki opłacane przez pracodawcę na rzecz pracowników stanowią nie tylko jego koszty, ale też, o ile nie przekraczają 7% wynagrodzenia pracownika, nie stanowią podstawy wymiaru składek na ZUS. Natomiast składka opłacana przez uczestnika powszechnego pracowniczego programu emerytalnego korzysta z ulgi podatkowej do kwoty, której maksymalna wysokość zostanie określona w ustawie o podatku dochodowym.

Należy również zaznaczyć, iż proponowane w projekcie nowe zapisy zmierzają do faktycznego i dobrowolnego zrównania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn. Nowe brzmienie art. 26 ust. 1 przewiduje możliwość wypłaty zgromadzonych w ramach powszechnego programu emerytalnego środków na wniosek uczestnika, bez względu na płeć, po ukończeniu przez niego 62 roku życia. Wycofanie środków przed tym terminem, z wyjątkiem sytuacji o charakterze nadzwyczajnym, które ustawa w sposób enumeratywny wylicza, skutkuje

zwiększeniem podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych w roku, w którym nastąpiła taka wypłata.

Projekt zawiera również propozycję zmian dotyczące skrócenia i uproszczenia procedury rejestracyjnej powszechnych programów emerytalnych, prowadzonych w formie zakładowych programów emerytalnych, obowiązującej obecnie w postępowaniu przed Urzędem Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi (w przyszłości przed Urzędem Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych). Proponowane w tym zakresie zmiany nie wpływają oczywiście na warunki gwarantujące bezpieczeństwo środków gromadzonych w ramach zakładowych programów emerytalnych. W przypadku indywidualnych programów emerytalnych proponuje się utrzymanie trybu rejestracji programu, oferowanego przez instytucje zarządzające, przez Urząd celem zapewnienia możliwie najwyższego bezpieczeństwa środków gromadzonych przez osoby fizyczne na poczet przyszłego zabezpieczenia finansowego.

Biuro Studiów i Ekspertyz

029917

Warszawa, 6 maja 2002 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 1998 r. Nr 44, poz. 618 ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw przewiduje wprowadzenie licznych zmian do ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o pracowniczych programach emerytalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 623 ze zm.) mających na celu nadanie programom emerytalnym powszechnego i otwartego charakteru. Projekt zakłada wprowadzenie uproszczonego trybu tworzenia zakładowych programów emerytalnych przez zakłady pracy, zwłaszcza w odniesieniu do pracodawców zatrudniających do 50 osób. Ponadto, towarzystwa ubezpieczeń i fundusze inwestycyjne mają uzyskać możliwość tworzenia indywidualnych programów emerytalnych, do których mogłyby przystępować przez podpisanie umowy o charakterze adhezyjnym również osoby samozatrudniające się.

Projekt wprowadza również zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) oraz w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.) zmierzające do ustanowienia odpowiednich zachęt finansowych dla pracodawców i pracowników do tworzenia zakładowych systemów emerytalnych.

BIURO STUDIÓW I EKSPERTYZ KANCELARII SEJMU
00-441 Warszawa, ul. Zagórna 3 tel. 621 09 71, 694 17 27, fax 694 18 65

Niniejszy tekst jest wyłącznie opinią, sporządzoną w Biurze Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu, na użytek wewnętrzny w Sejmie i Kancelarii Sejmu; nie stanowi obowiązującej wykładni prawa.

2. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

Zagadnienia dotyczące powszechnych programów emerytalnych nie są objęte zakresem wiążących regulacji prawnych Wspólnot Europejskich.

3. Układ Europejski

Żadne z postanowień Układu Europejskiego ustanawiającego stowarzyszenie między Rzecząpospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotami i ich państwami członkowskimi z drugiej strony nie dotyczy materii projektu.

4. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Prawo wspólnotowe i Układ Europejski nie regulują zagadnienia, o którym mowa w projekcie.

5. Konkluzje

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw nie jest objęty zakresem prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Dołączone do projektu uzasadnienie nie zawiera - wymaganego przepisem art. 31 ust. 2 pkt 7 Regulaminu Sejmu - oświadczenia o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

Deskryptory Bazy REX: Unia Europejska, programy emerytalne

Poseł na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej

SEKRETARIAT MARSZAŁKA SEJMU RP
WPŁYNĘŁO
08. 07. 2002
HB-0200-216(2)02

Pan

Tomasz NAŁĘCZ

Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Wykonując zalecenia Pana Marszałka zawarte w piśmie z dnia 19 czerwca 2002 roku KCs-83P/02 w sprawie uzupełnienia uzasadnienia do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz niektórych ustaw , uprzejmie przedstawiam uzupełnienie do uzasadnienia omawianego projektu :

„Projekt nowelizacji zakłada utrzymanie obecnych zasad funkcjonowania pracowniczych programów emerytalnych oraz zastosowanie ich do wszystkich form powszechnych programów emerytalnych tj. zakładowych i indywidualnych programów emerytalnych. Nowo proponowana ulga, w limitowanej wysokości, ma przede wszystkim za zadanie przyciągnąć do programów osoby, które do tej pory z różnych względów nie oszczędzają na dodatkową emeryturę. Na podstawie badań przeprowadzonych przez OBOP na zlecenie autorów projektu, szacuje się że w programach będzie uczestniczyć ok. 4 mln osób, tj. 40% osób zatrudnionych i samozatrudniających.

Dla potrzeb wyliczeń konsekwencji finansowych proponowanych rozwiązań przyjęto, że ulga w podatku dochodowym dla osób fizycznych będzie przysługiwać do kwoty 114 zł rocznie, tj. 19% kwoty 600 zł rocznie, wynikającej z faktu opłacania składki w wysokości 50 zł miesięcznie. Osoba opłacająca wyższą składkę będzie mogła skorzystać z ulgi jedynie do wyżej podanej wysokości. Przyjęto, że znowelizowana ustawa wejdzie w życie z początkiem 2003 roku. Ze względu na czas konieczny na przygotowanie i zarejestrowanie indywidualnych programów emerytalnych, które, jak pokazuje doświadczenie polskiego

rynku, wybierze znakomita większość uczestników, pierwsze składki pojawią się dopiero kilka miesięcy później. Przyrost liczby nowych uczestników oparto również o dotychczasowe doświadczenia polskich instytucji finansowych. Przy powyższych założeniach całkowita wartość ulgi podatkowej wykorzystanej przez wszystkich uczestników programów emerytalnych sięgnęłaby kwoty 173 mln zł w roku 2003 i 456 mln zł w roku 2004 i w latach następnych.

Powyższe wyliczenie pokazuje jedynie zwiększenie wydatków budżetu z tytułu wprowadzenia ulgi podatkowej. Warto zauważyć, że upowszechnienie programów emerytalnych przyniesie również co najmniej dwojakie korzyści dla budżetu. Po pierwsze środki uczestników programów emerytalnych będą lokowane głównie w państwowe papiery dłużne, co spowoduje obniżenie kosztów obsługi długu publicznego. Po drugie, opłacanie wyższych niż obecnie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ze strony osób samozatrudniających zmniejszy bieżące obciążenie budżetu, jako źródła finansowania niedoborów na wypłatę bieżących świadczeń z ZUS." /art.31 ust.2 pkt 5 regulaminu Sejmu/ .

Odnośnie zaś oświadczenia o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej , Informuję uprzejmie , że autorzy projektu ustawy stwierdzają iż projekt nie jest objęty przepisami prawa Unii Europejskiej . / art.31 ust . 2 pkt 7 regulaminu Sejmu / .

W sprawie wyników konsultacji projektu ustawy ze związkami zawodowymi , informuję , że wnioskodawcy nie mają możliwości uzyskania opinii związków zawodowych i z tych względów , stosownie do postanowień art. 31 ust. 3 regulaminu Sejmu , uprzejmie proszę Szanownego Pana Marszałka , w przypadku uznania za konieczne , o spowodowanie skierowania do związków zawodowych w celu dokonania stosownych uzgodnień lub opinii .

Załączam jednocześnie jednolity tekst uzasadnienia do omawianego poselskiego projektu ustawy , uwzględniający powyższe uzupełnienie tego uzasadnienia .

Warszawa dnia 05.07.2002 roku

Roman Jagieliński

UZASADNIENIE

Ustawa o pracowniczych programach emerytalnych została uchwalona przez Sejm 22 sierpnia 1997 r., a weszła w życie nie w terminie przewidywanym pierwotnie tj. 1 stycznia 1999 r., lecz 1 kwietnia 1999 r. Mimo tak krótkiego okresu obowiązywania była kilka razy nowelizowana, w tym w marcu 2000 r. w sposób gruntowny. Wprowadzone zmiany nie wpłynęły na znaczące zwiększenie liczby tworzonych pracowniczych programów emerytalnych. Do końca marca 2002 roku powstało ich około 160.

Małe zainteresowanie zarówno pracodawców, jak i pracowników, wynika z wielu przesłanek, z których jako najważniejsze wymienić można:

- kosztowny i skomplikowany tryb przygotowania dokumentacji niezbędnej dla utworzenia pracowniczych towarzystw emerytalnych i pracowniczych funduszy emerytalnych,
- sformalizowane i przewlekłe postępowanie rejestracyjne dotyczące pracowniczych programów emerytalnych we wszystkich formach ,
- brak znaczących zachęt finansowych dla pracodawców i pracowników,
- eliminacja pracowników zakładów pracy zatrudniających poniżej 5 osób.

Projektowane zmiany zmierzają nie tylko do wyeliminowania tych przeszkód, lecz również do nadania programom emerytalnym powszechnego i otwartego charakteru. Chce się to osiągnąć poprzez uproszczenie trybu tworzenia zakładowych programów emerytalnych przez zakłady pracy, zwłaszcza w odniesieniu do pracodawców zatrudniających do 50 osób. Ponadto proponuje się możliwość tworzenia programów emerytalnych o charakterze powszechnym i otwartym (indywidualne programy emerytalne) przez towarzystwa ubezpieczeń albo fundusze inwestycyjne. Przystąpienie do nich następowałoby przez podpisanie umowy o charakterze adhezyjnym. Prawo

przystępowania do tego rodzaju umów proponuje się rozszerzyć na osoby samozatrudniające się.

W związku z różnym zrozumieniem terminu „samozatrudnienie", które np. w stosunkach pracy ma zastosowanie, w sensie potocznym, również do osób zatrudnionych np. na podstawie umowy o dzieło, projekt definiuje „samozatrudnienie" na potrzeby ustawy o powszechnych programach emerytalnych. Będzie ono się odnosiło do pracodawcy-pracownika, a więc do jednoosobowego podmiotu gospodarczego. Wprowadzenie tej definicji wiążę się jednak przede wszystkim z otwarciem i „upowszechnieniem" dotychczasowych pracowniczych programów emerytalnych. Znacznemu poszerzeniu ulega bowiem krąg adresatów do których maja być kierowane powszechne programy emerytalne.

Powyższa zmiana spowodowała konieczność rozszerzenia definicji wynagrodzenia, a także dodania nowych form dotychczasowych pracowniczych programów emerytalnych obecnie nazwanych powszechnymi programami emerytalnymi (art. 7 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz art. 11a).

Projekt nowelizacji określa warunki i podmioty uprawnione do prowadzenia indywidualnych programów emerytalnych, które mogą być zaoferowane przede wszystkim pracownikom, zatrudnionym u pracodawców nie zainteresowanych prowadzeniem zakładowych programów emerytalnych, a także osobom samozatrudniającym się. Jeżeli uczestnik pozostaje w stosunku pracy, przelew składki powinien być dokonany przez pracodawcę na podstawie upoważnienia, w którym pracownik określi wysokość kwoty.

Projekt przewiduje możliwość tworzenia dwóch głównych typów powszechnych programów emerytalnych:

1) zakładowych programów emerytalnych, które mogą być prowadzone przez pracodawców,
2) indywidualnych programów emerytalnych prowadzonych przez zakłady ubezpieczeń lub fundusze inwestycyjne.

Utworzenie zakładowego programu emerytalnego u pracodawcy zatrudniającego ponad 50 pracowników następuje przez zawarcie w pierwszym rzędzie zakładowej umowy emerytalnej pomiędzy pracodawcą a reprezentacją pracowników i umowy pracodawcy z instytucją zarządzającą środkami wnoszonymi do programu a następnie umów emerytalnych zawieranych przez pracodawcę z poszczególnymi pracownikami. Natomiast podstawą funkcjonowania zakładowych programów emerytalnych u pracodawców zatrudniających poniżej 50 pracowników jest zawarcie umowy emerytalnej pomiędzy pracodawcą a danym pracownikiem a także umowy pracodawcy z instytucją zarządzającą środkami wnoszonymi do programu. W przypadku indywidualnych programów emerytalnych konieczne jest jedynie zawarcie umowy emerytalnej pomiędzy osobą przystępująca do programu a podmiotem prowadzącym indywidualny program emerytalny (zakładem ubezpieczeń lub funduszem inwestycyjnym).

Dotychczasowe przepisy art. 12 wskazywały na pracodawcę jako aktywną stronę przy tworzeniu pracowniczych programów emerytalnych. Dokonane zmiany zmierzają do równorzędności stron w tym zakresie. Inicjatywa tworzenia zakładowego programu emerytalnego, jako jednego z typów powszechnego programu emerytalnego, nie ogranicza się już wyłącznie do pracodawcy.

Duże wątpliwości w praktyce powodowało równoległe z zakładowymi umowami emerytalnymi istnienie pracowniczych umów emerytalnych, których treść - w gruncie rzeczy – dublowała się. Proponowane w tym zakresie zmiany

mają na celu ograniczenie liczby tworzonych w związku z powstaniem powszechnego programu emerytalnego skomplikowanych i sformalizowanych dokumentów, a także wyeliminowanie z nich powtarzania tych samych zapisów.

Istotną przyczyną małego zainteresowania zarówno pracodawców jak i pracowników tworzeniem zakładowych systemów emerytalnych był również brak odpowiednich zachęt finansowych. Projekt przewiduje zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t. jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 14, poz. 176 z późn. zm.) oraz o ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 54, poz. 654, z późn. zm.). Składki opłacane przez pracodawcę na rzecz pracowników stanowią nie tylko jego koszty, ale też, o ile nie przekraczają 7% wynagrodzenia pracownika, nie stanowią podstawy wymiaru składek na ZUS. Natomiast składka opłacana przez uczestnika powszechnego pracowniczego programu emerytalnego korzysta z ulgi podatkowej do kwoty, której maksymalna wysokość zostanie określona w ustawie o podatku dochodowym.

Projekt nowelizacji zakłada utrzymanie obecnych zasad funkcjonowania pracowniczych programów emerytalnych oraz zastosowanie ich do wszystkich form powszechnych programów emerytalnych tj. zakładowych i indywidualnych programów emerytalnych. Nowo proponowana ulga, w limitowanej wysokości, ma przede wszystkim za zadanie przyciągnąć do programów osoby, które do tej pory z różnych względów nie oszczędzają na dodatkową emeryturę. Na podstawie badań przeprowadzonych przez OBOP na zlecenie autorów projektu, szacuje się że w programach będzie uczestniczyć ok. 4 mln osób, tj. 40% osób zatrudnionych i samozatrudniających.

Dla potrzeb wyliczeń konsekwencji finansowych proponowanych rozwiązań przyjęto, że ulga w podatku dochodowym dla osób fizycznych będzie przysługiwać do kwoty 114 zł rocznie, tj. 19% kwoty 600 zł rocznie,

wynikającej z faktu opłacania składki w wysokości 50 zł miesięcznie. Osoba opłacająca wyższą składkę będzie mogła skorzystać z ulgi jedynie do wyżej podanej wysokości. Przyjęto, że znowelizowana ustawa wejdzie w życie z początkiem 2003 roku. Ze względu na czas konieczny na przygotowanie i zarejestrowanie indywidualnych programów emerytalnych, które, jak pokazuje doświadczenie polskiego rynku, wybierze znakomita większość uczestników, pierwsze składki pojawią się dopiero kilka miesięcy później. Przyrost liczby nowych uczestników oparto również o dotychczasowe doświadczenia polskich instytucji finansowych. Przy powyższych założeniach całkowita wartość ulgi podatkowej wykorzystanej przez wszystkich uczestników programów emerytalnych sięgnęłaby kwoty 173 mln zł w roku 2003 i 456 mln zł w roku 2004 i w latach następnych.

Powyższe wyliczenie pokazuje jedynie zwiększenie wydatków budżetu z tytułu wprowadzenia ulgi podatkowej. Warto zauważyć, że upowszechnienie programów emerytalnych przyniesie również co najmniej dwojakie korzyści dla budżetu. Po pierwsze środki uczestników programów emerytalnych będą lokowane głównie w państwowe papiery dłużne, co spowoduje obniżenie kosztów obsługi długu publicznego. Po drugie, opłacanie wyższych niż obecnie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ze strony osób samozatrudniających zmniejszy bieżące obciążenie budżetu, jako źródła finansowania niedoborów na wypłatę bieżących świadczeń z ZUS.

Należy również zaznaczyć, iż proponowane w projekcie nowe zapisy zmierzają do faktycznego i dobrowolnego zrównania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn. Nowe brzmienie art. 26 ust. 1 przewiduje możliwość wypłaty zgromadzonych w ramach powszechnego programu emerytalnego środków na wniosek uczestnika, bez względu na płeć, po ukończeniu przez niego 62 roku życia. Wycofanie środków przed tym terminem, z wyjątkiem sytuacji

o charakterze nadzwyczajnym, które ustawa w sposób enumeratywny wylicza, skutkuje zwiększeniem podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych w roku, w którym nastąpiła taka wypłata.

Projekt zawiera również propozycję zmian dotyczące skrócenia i uproszczenia procedury rejestracyjnej powszechnych programów emerytalnych, prowadzonych w formie zakładowych programów emerytalnych, obowiązującej obecnie w postępowaniu przed Urzędem Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi (w przyszłości przed Urzędem Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych). Proponowane w tym zakresie zmiany nie wpływają oczywiście na warunki gwarantujące bezpieczeństwo środków gromadzonych w ramach zakładowych programów emerytalnych. W przypadku indywidualnych programów emerytalnych proponuje się utrzymanie trybu rejestracji programu, oferowanego przez instytucje zarządzające, przez Urząd celem zapewnienia możliwie najwyższego bezpieczeństwa środków gromadzonych przez osoby fizyczne na poczet przyszłego zabezpieczenia finansowego.

OGÓLNOPOLSKIE POROZUMIENIE
ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
Wiceprzewodnicząca
Wiesława Taranowska
OPZZ-Z1/WT/195/02/WG

Warszawa, 23 sierpnia 2002 r.

ZAŁ. Nr

SEKRETARIAT MARSZAŁKA SEJMU RP
WPŁYNĘŁO
27. 08. 2002

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Uprzejmie informuję, że list znak: KCS-27/02 z dnia 18 lipca 2002 r. dotarł do mnie 24 lipca br.. Zawierał on prośbę o opinię OPZZ na temat poselskiego projektu ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw.

Z przyjemnością stwierdzam, że w wyniku konsultacji przeprowadzonych przez Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych możemy wydać o tym dokumencie **opinię generalnie pozytywną.**

Tym niemniej proszę również przyjąć kilka uwag szczegółowych, które naszym zdaniem przyczynią się do udoskonalenia projektu ustawy i znajdą przychylność oraz zrozumienie wśród posłów, którzy będą uczestniczyli w procesie jego uchwalania.

Nasze uwagi są następujące;

I. Propozycje i uwagi do Art. 1 nowelizacji

1. W pkt 10):
   Nowy Art. 9 niesłusznie pomija kwestie związane z sytuacją pracowników zakładów objętych przekształceniami własnościowymi, o których mowa w dotychczasowym przepisie Art. 9 ust. 4.
2. W pkt. 16):
   Nowy Art. 14 ust. 1 liczbę „50" należy zmienić na „30", ponieważ na rynku pracy przeważa ilość pracodawców zatrudniających do 30 osób.
3. W pkt. 17):
   Nowy Art. 15 pomija istotne zapisy dotychczasowego Art. 15 ust. 2 mówiący, że reprezentacją pracowników są przede wszystkim związki zawodowe;
   Oraz ust. 5 mówiący o rozstrzyganiu przez sądy sporów pomiędzy stronami zakładowych umów emerytalnych.
4. W pkt. 21):
   Zmiany a) i i) w Art. 18 dotyczą Art. 18 ust. 3.
5. W pkt. 25):
   Nowy zapis Art. 22 ust. 1 – na końcu zdania usunąć należy kropkę i dopisać słowa: „albo obie składki jednocześnie."
6. W pkt. 25):
   Nowe zapisy Art. 22 ust. 3 i 5 mówiące o możliwości: różnicowania składek wnoszonych przez pracodawcę, zmiany ich wysokości lub wycofania się z nich

spowodują element niepewności. Dlatego w przypadku przyjęcia takich rozwiązań należałoby określić okoliczności, w których mogłoby do nich dojść i wtedy zastosować reguły wypowiedzenia oraz określić okresy i inne przyczyny niemożliwości odstąpienia pracodawcy od przyjętych zobowiązań.

7. W pkt. 25):
   W art. 22 ust. 9 brak jest ustalenia dotyczącego procentowej wysokości składki na ubezpieczenia społeczne – dla osób pozostających w samozatrudnieniu – warunkującej nie wliczanie do podstawy naliczania tej składki składek na program emerytalny.
8. W pkt. 28):
   Nowy zapis Art. 26 ust. 1 pkt 7 dotyczący możliwości wycofania z programu zgromadzonej kwoty, która zwiększa wtedy podstawę opodatkowania uczestnika w roku podatkowym, spowoduje znalezienie się tej osoby w wyższej grupie podatkowej. Ponadto opodatkowane zostaną powtórnie środki, które nie były objęte ulgą podatkową oraz zyski, które zdoła osiągnąć Fundusz ze zgromadzonych środków. Dlatego należałoby przepis ten zmodyfikować w sposób niekrzywdzący uczestnika.
9. W pkt. 34):
   W nowym zapisie Art. 35 ust. 2 po słowach: „informacje o stanie zatrudnienia" dopisać słowa: „a w zakładach pracy, gdzie nie ma związków zawodowych".

II. Uwaga do Art. 3 pkt 2 nowelizacji:

W art. 27a ust. 3 pkt 1 lit. E – nie określono kwoty, której dotyczy 19 procentowa ulga podatkowa, co czyni tę zmianę mało czytelną. (Określono jedynie, że będzie ogłaszana na podstawie odrębnych przepisów, za grudzień roku poprzedzającego rok podatkowy).

Przekazując Panu Marszałkowi powyższą opinię Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych wyraża nadzieję, że uchwalenie przedmiotowej ustawy przyczyni się do rozwoju III filaru ubezpieczeń społecznych, a w rezultacie wpłynie korzystnie na poprawę sytuacji bytowej przyszłych emerytów.

Business Centre
Club

Plac Żelaznej Bramy 2, 00-136 Warszawa
Tel. (0-22) 625 30 37, 825 96 04, Fax (0-22) 621 84 20
http://www.bcc.org.pl, e-mail: BIURO@bcc.org.pl

SEKRETARIAT
MARSZAŁKA SEJMU RP
WPŁYNĘŁO
13. 08. 2002
HB-0200-216(3)02

Szanowny Pan

Tomasz Nałęcz
Wicemarszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku!

W odpowiedzi na pismo z dn. 18 lipca br., przekazuję w załączniku opinię Business Centre Club – Związku Pracodawców do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz o zmianie niektórych ustaw.

Z poważaniem,

Arkadiusz Protas
Dyrektor Biura Interwencji

Warszawa, 7 sierpnia 2002 r.

UWAGI DO PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY O PRACOWNICZYCH PROGRAMACH EMERYTALNYCH ORAZ ZMIANIE NIEKTÓRYCH USTAW

A. Uwagi natury ogólnej

I. Projektodawca upatruje przyczyn małego zainteresowania pracowników i pracodawców w rozwoju pracowniczych programów emerytalnych, głównie, w:

1.1. Kosztownym i skomplikowanym procesie przygotowania dokumentacji niezbędnej dla utworzenie pracowniczych towarzystw emerytalnych i pracowniczych funduszy emerytalnych,
1.2. Sformalizowanym i przewlekłym postępowaniu rejestracyjnym dotyczącym pracowniczych programów emerytalnych we wszystkich formach,
1.3. Braku znaczących zachęt finansowych dla pracodawców i pracowników,
- **1.4. Eliminacji pracowników zakładów zatrudniających poniżej 5 osób.**

Ad.1.1. Zdaniem piszących te słowa projekt w bardzo nieznacznym stopniu próbuje porządkować proces tworzenia i funkcjonowania ppe. Propozycje rozwiązań kosztowych zasługują na uwagę, natomiast pozostałe generują dodatkowe zagrożenia dla rozwoju rynku ppe.

W projekcie występują trzy zmiany, które zdaniem projektodawcy, miałyby zmienić aktualnie niekorzystny stan rzeczy:
- likwidacja instytucji deklaracji uczestnictwa w programie (deklaracja uczestnictwa),
- skrócenie okresu rozpatrywania wniosku o zezwolenie na utworzenie pracowniczego funduszu (z 3 do 1 miesiąca),
- wykluczenie roli związków zawodowych, jako reprezentacji pracowniczej, i wprowadzenie na ich miejsce swobodnie i dowolnie wybieranej reprezentacji pracowniczej – pkt 17 proponowanych zmian.

Zlikwidowanie instytucji deklaracji uczestnictwa, na dobrą sprawę instytucji zdefiniowanej jedynie czterema punktami art. 17 ust 2 dotychczasowej ustawy, nie uprości ani nie uczyni istotnie mniej kosztownym (koszt wydruku i koszt papieru) procesu powstania ppe w zakładzie pracy. Posiadając zaś wypełnioną i podpisaną deklarację uczestnictwa, pracodawca konstruował zapisy i warunki Pracowniczej Umowy Emerytalnej (PUE) na podstawie jednoznacznie wyrażonej woli przez pracownika. Pomiędzy deklaracją a zapisami PUE niedopuszczalna jest rozbieżność.

Ad.1.2. Skrócenie okresu rozpatrywania przez KNUiFE wniosku z 3 do 1 miesiąca wydaje się być istotnie sprzyjającą zmianą w kontekście przyspieszenia prac nad uruchomieniem ppe. Z drugiej jednak strony, skoro autor zmian spodziewa się tak znacznego zdynamizowania rozwoju ppe, może się okazać, iż KNUiFE nie będzie w stanie tak szybko zaakceptować wniosku przy założeniu dołożenia wszelkiej staranności. Wydanie zgody na utworzenie funduszu, to akt potwierdzenia formalnego bezpieczeństwa środków przechowywanych i zarządzanych przez fundusz, a więc bezpieczeństwa świadczenia emerytalnego na rzecz członków funduszu.

Wykluczenie związków zawodowych jako reprezentacji pracowniczej oraz strony Zakładowej Umowy Emerytalnej (ZUE) może, ale wcale nie musi ułatwić i przyśpieszyć powstawanie ppe. Związki zawodowe, zdaniem piszących, stanowią naturalną i tradycyjną formę reprezentacji pracowniczej, zwłaszcza w zakładach pracy zatrudniających większą liczbę pracowników, którzy w istotnym procencie są zrzeszeni w związkach. Uwzględnienie związków zawodowych w procesie negocjacji z pracodawcą warunków i postanowień ZUE czynią cały proces negocjacji kompletnym i wolnym od ewentualnych, przyszłych protestów związków zawodowych. Ponadto związki zawodowe, jako siła społeczna, są w stanie wynegocjować z pracodawcą nieporównywalnie korzystniejsze warunki niż poszczególny pracownik.

Jedynym zagrożeniem związanym z faktem obligatoryjności negocjacji ze stroną związkową jest strata czasu, w przypadku, gdy związki zawodowe blokują podpisanie Programu, na który czekają pracownicy. Stąd należałoby skrócić czas na decyzję i udział związków w tym procesie do 3 miesięcy. Po upływie tego okresu nie byłoby to możliwe, aby pracodawca podpisywał umowy ze związkami zawodowymi. Mógłby to zrobić z reprezentacją pracowników.

Inne zmiany występujące w tekście projektu (przykładowo : zmiany nazw – pracowniczy program emerytalny na zakładowy program emerytalny, pracownicza umowa emerytalna na umowa emerytalna) są natury redakcyjnej i w istocie niczego nie zmieniają w obszarze wymienionych wyżej przyczyn małego zainteresowania pracodawców i pracowników pracowniczymi programami emerytalnymi.

Ad.1.3. Zmiany proponowane (ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych) przez projektodawcę dotyczą :

- uznania za koszty uzyskania przychodów pracownika wydatków poniesionych (do 7% wynagrodzenia) na opłacenie składek (składki) w powszechnym programie emerytalnym (PoPE),
- uznania za koszty uzyskania przychodów składek opłaconych przez pracodawcę na rzecz pracownika będącego uczestnikiem powszechnego programu emerytalnego w kwocie nie przekraczającej 7 % wynagrodzenia pracownika.

Zmiany te istotnie wpływają na zwiększenie zainteresowania przez pracownika uczestnictwem w PoPE, jednakże naszym zdaniem, nie są implikowane dokonaniem zmian w dotychczasowej Ustawie o ppe, lecz dokonaniem zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Tak więc ich wprowadzenie i uatrakcyjnienie finansowe oszczędzania w tzw. III filarze nie ma nic wspólnego z ewentualnymi zmianami ustawy o ppe. Inaczej rzecz ujmując; nie trzeba zmieniać dotychczasowych postanowień ustawy o ppe aby wprowadzić omawiane zmiany.

Odnosząc się do zmian ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, należy podkreślić, iż autor projektu nie zna jej treści. Otóż, składki opłacane przez pracodawcę na rzecz pracownika stanowią koszty uzyskania przychodów dla pracodawcy, nie stanowią zaś dla pracownika, który musi uiścić od nich podatek.

Ad.1.4. Jest to kolejna, zdaniem autora projektu, przyczyna małego zainteresowania i rozwoju ppe. Pomijając fakt nieznajomości zapisów ustawy o ppe (art. 4 ust.3 dotychczas obowiązującej Ustawy o ppe stanowi bowiem jednoznacznie : "Pracodawca prowadzący działalność nieprzerwanie od 3 lat może zaoferować pracowniczy program emerytalny jeżeli zatrudnia co najmniej 3 pracowników.") wątpliwa merytorycznie wydaję się być nadzieja autora, iż to firmy zatrudniające do 3 (sic!) osób będą dźwignią i motorem rozwoju III filaru w Polsce. Co zaś do czynnika dyskryminującego „małych przedsiębiorców" to należy stwierdzić, iż autor projektu w sposób oczywisty nie tworzy dla nich żadnej interesującej alternatywy w porównaniu z postanowieniami zapisów dotychczasowej ustawy o ppe. Idea *Indywidualnych programów emerytalnych* (Ipe) tylko, bowiem, w nazwie jest emerytalna. Z tekstu projektu wynika, iż uczestnik Ipe, może w każdej chwili skutecznie żądać wypłaty środków zgromadzonych na jego koncie, ponosząc przy tym konsekwencje natury podatkowej. Powstaje pytanie, gdzie autor widzi instytucje prawne uniemożliwiające wycofanie środków, gromadzonych "podobno w celach emerytalnych". Jaka jest więc różnica między tak zdefiniowanym programem emerytalnym a klasycznym oszczędzaniem osób fizycznych np. w instytucjach bankowych? Nie widzimy tej różnicy. Tak więc projekt zmian ustawy o ppe nie wnosi **faktycznie** żadnych nowych rozwiązań w obszarze pracowniczych programów emerytalnych dla „małych zakładów pracy".

II. Reasumując ogólne spostrzeżenia powstałe po analizie projektu zmian należy podkreślić :

1. Proponowane zmiany są niekorzystne dla pracowników - uczestników pracowniczych programów emerytalnych z następujących powodów :

- Pozbawienie Pracodawcy aktywnej roli w tworzeniu ppe i sugerowanie, że zmiana ta ma sprzyjać równorzędności stron w tym zakresie jest z gruntu fałszywa. Przy pozorności równości uprawnień, którą autor wskazuje, na pewno pracownik nie może stanowić równorzędnego partnera w stosunku do pracodawcy w sferze obowiązków, które do tej pory ciążyły na pracodawcy - organizującego program. Pracownik, czy pracownicy nie dysponują nawet zbliżonymi możliwościami organizacyjno - infrastrukturalnymi.
- Powoływanie się na fakt, iż rezygnacja z PUE ma sprzyjać ograniczeniu liczby tworzonych w związku z powstawaniem Programu skomplikowanych i sformalizownych dokumentów i przeciwdziałać dublowaniu się ich treści, jest nieporozumieniem z punktu widzenia bezpieczeństwa uczestnika Programu. To właśnie w tej umowie Pracodawca był gwarantem realizacji emerytalnych zobowiązań.
- Pracownik ponosi nieporównywalnie wyższe ciężary finansowe w postaci płacenia składki pracowniczej (udział składek dodatkowych a więc dobrowolnie płaconych przez pracowników w dotychczasowym stanie prawnym waha się w granicach błędu statystycznego - niecały 1%). Prognozując na tej podstawie, należy uznać iż rozwój Pope w konstrukcji zaproponowanej przez autora projektu nie nastąpi w ogóle,
- Pracownik nie posiada jakiejkolwiek pewności co do wysokości przyszłego świadczenia emerytalnego, gdyż pracodawca w każdej chwili, bez jakichkolwiek konsekwencji, może odmówić płacenia składki w części pracodawczej. Nie ma więc zachęty dla pracownika w postaci wyliczonego (z mniejszą lub większą dokładnością) „prezentu" emerytalnego ,
- Sposób wyboru reprezentacji pracowniczej oraz eliminacja związków zawodowych z procesów negocjacyjnych powodują pauperyzację pracownika jako strony w procesie negocjacji i nadzoru nad funkcjonowaniem programu (w klasycznym systemie, tj. opartym o postanowienia dotychczasowej ustawy pracownik bądź wybrany m.in. przez niego reprezentant, obok pracodawcy, mógł zasiadać w pracowniczej części Rady Nadzorczej PTE, uczestnicząc bezpośrednio w podejmowaniu istotnych decyzji Towarzystwa zarządzającego Funduszem. Kształt proponowanej Ustawy budzi wątpliwości o tyle, o ile pracownik jest tylko biernym uczestnikiem procesu, mającym wpływ tylko na jedno, płacić, czy nie płacić składkę pracowniczą,
- *De facto* przedłużenie terminu, od którego pracownik, bezsankcyjnie, może podjąć środki (dotychczasowa Ustawa – 60 lat, projekt 62 lata).

- Autor projektu przy definiowaniu przyczyn mało dynamicznego rozwoju ppe w Polsce zapomniał o przyczynie, zdaniem piszących, najistotniejszej, w swym charakterze obiektywnej i determinującej, mianowicie sytuacji społeczno-gospodarczej. Rozwojowi ppe w Polsce w latach 1998-2002 nie tyle nie sprzyjały rozwiązania formalno-organizacyjne przyjęte w dotychczasowej ustawie, co raczej właśnie sytuacja społeczno-gospodarcza (spadek PKB, wzrost bezrobocia, rynek pracodawcy, sytuacja ekonomiczno-finansowa uczestników obrotu gospodarczego, sytuacja finansów publicznych). Nie jest dla nikogo tajemnicą, iż w latach 1998-2002 szereg pracodawców odnotowało problemy z terminowym płaceniem podstawy wynagrodzenia za pracę, gdzie i w jaki sposób więc były warunki do tworzenia ppe w zakładach pracy?
- Przedstawiony projekt posiada cechy niedbałego w sensie prawnym (odniesienia do skreślonych tym właśnie projektem paragrafów, odniesienia do niewłaściwych ustępów, błędy pojęciowe), niedbałego w sensie logicznym oraz składniowym.
- Zmiany dotyczące podatkowego uatrakcyjnienia ppe możliwe są do wprowadzenia bez konieczności zmian dotychczasowej ustawy o ppe.

B. Uwagi natury szczegółowej.

1) art. 2 pkt. 2) ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Wydaje się, że w związku ze zmianą definicji „pracownika" i objęciem tą definicją „osób pozostających z samozatrudnieniu" konieczna jest zmiana definicji „pracodawcy", jako podmiotu zatrudniającego pracowników. Przy pozostawieniu aktualnej definicji „pracodawcy" oznaczałoby to, że „pracodawca" zatrudnia także osoby „będące w samozatrudnieniu".

2) art. 2 pkt. 3a) w brzmieniu wprowadzanym Projektem ustawy

Przy proponowanej definicji „samozatrudnienia" wydaje się, że nie jest możliwe uznanie za „pracowników" w rozumieniu Projektu ustawy, osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą np. w ramach spółek cywilnych, ew. jawnych, partnerskich, komandytowych i komandytowo-akcyjnych. Wydaje się, że wspólnicy takich spółek (osoby fizyczne) mogą być traktowani także jako osoby samozatrudniające się, co umożliwiłoby im uczestnictwo w programach tworzonych na podstawie ustawy jak pracownikom. Modyfikacji w tym przypadku wymagałaby także treść art. 4 ust. 4 ustawy.

3) art. 2 pkt. 8) ustawy w dotychczasowym brzmieniu

W związku z wprowadzanymi przez Projekt ustawy zmianami, wydaje się, iż konieczna jest zmiana zawartej w pkt. 8) definicji „środków" (w szczególności odniesienia do zakładowej umowy emerytalnej) tak, aby dotyczyło ono także środków zgromadzonych w indywidualnym programie emerytalnym.

4) art. 2 pkt. 11) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest jasne dlaczego, zgodnie z nową definicją „wypłaty transferowej" wypłata ta nie może być dokonana do towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, jeżeli prowadzi ono powszechny program emerytalny.

5) art. 2 pkt. 16) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Definicja „indywidualnego programu emerytalnego" jest niejasna; wydaje się, iż nie jest dobrym rozwiązaniem przyjęcie, iż programem tym jest „rachunek" prowadzony przez zakład ubezpieczeń lub fundusz inwestycyjny, ponadto z proponowanej definicji w jej literalnym brzmieniu wynika, iż indywidualnym programem emerytalnym jest również rachunek prowadzony dla danego uczestnika zakładowego programu emerytalnego. Uwzględniając powyższe proponujemy zmienić definicję „indywidualnego programu emerytalnego" poprzez:

- doprecyzowanie, co należy rozumieć poprzez „rachunek prowadzony na rzecz uczestnika, na zasadach określonych w niniejszej ustawie". Fundusze inwestycyjne prowadzą bowiem nie rachunki uczestników, a ich rejestry. Tym samym powstaje wątpliwość czy pojęcie „rachunek" jest tożsame z pojęciem „rejestr uczestnika", czy też obok rejestrów fundusze będą obowiązane prowadzić „rachunki". Jeżeli natomiast przez „rachunek" rozumie się „indywidualny rachunek uczestnika" o którym mowa w projektowanym art. 22 ust. 12 ustawy to uważamy, że istnieje konieczność używania jednolitej terminologii w ustawie i wskazania w definicji, że chodzi o „indywidualny rachunek" bez dodawania, że jest on prowadzony „na zasadach określonych w niniejszej ustawie";

- dodanie, że indywidualne programy będą mogły być prowadzone na rzecz uczestnika przez pracownicze fundusze emerytalne. Nic nie stoi bowiem na przeszkodzie, aby pracownicze fundusze mogły zaoferować otwarcie rejestrów dla uczestników w tych funduszach. Ewentualnie przy oferowaniu przez pracownicze fundusze emerytalne indywidualnych planów odpowiednie zastosowanie do działalności tych funduszy mogłyby mieć niektóre z przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych dotyczące działalności otwartych funduszy inwestycyjnych i konieczna byłaby zmiana statutu pracowniczego funduszu.

6) art. 2 pkt. 17) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Fundusz może być także tworzony dla realizacji powszechnych programów emerytalnych przez towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, co nie zostało uwzględnione w przedstawionej definicji. Niezależnie od powyższego nie wydaje się niezbędne wprowadzenie definicji „funduszu", w szczególności, że dodanie definicji „funduszu" obok „funduszu inwestycyjnego" oraz „pracowniczego funduszu" mogłoby powodować znacznie mniejszą czytelność ustawy.

7) art. 3 ust. 1a w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Postanowienia tego ustępu są niezrozumiałe, nie jest też jasny cel jego dodania. Między innymi nie jest w pełni jasne co oznacza, że zakłady ubezpieczeń oraz towarzystwa funduszy inwestycyjnych mogą prowadzić programy „na zasadach przewidzianych dla umów". Dotyczy to w szczególności przypadków - kiedy są prowadzone programy emerytalne „w formie umów", a kiedy programy „na zasadach przewidzianych dla umów". Wydaje się tym samym, że proponowana treść Projektu nie wyraża w sposób w pełni czytelny tego co było założeniem stojącym u podstaw jego tworzenia. Uzasadnienie do Projektu wyraźnie wskazuje rozróżnienie przy tworzeniu programów u różnego rodzaju pracodawców. Ponadto wydaje się, że pracownicze towarzystwa emerytalne powinny mieć możliwość prowadzenia programów „na zasadach przewidzianych dla umów".

8) art. 4 ust. 2 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Wobec wykreślenia wyrazów „przedsiębiorstw państwowych" należy doprecyzować o jakie „przekształcenia własnościowe" chodzi lub skreślić także wyraz „własnościowych". Ponadto wyraz „spółek" w zdaniu drugim tego ustępu zmienić na „pracodawców".

9) art. 4 ust. 4 ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Postanowienia ust. 4 stanowią, iż uczestnikami programu „mogą być, obok pracowników, także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek ..." - zapis ten nie został zmieniony w projekcie ustawy, powstaje zatem niespójność postanowień ustawy po jej zmianie. Zgodnie z Projektem ustawy definicja „pracownika" została rozszerzona o „osobę pozostając w samozatrudnieniu", przy czym „samozatrudnienie" zostało zdefiniowane jako „wykonywanie przez osobę fizyczną jednoosobowo działalności gospodarczej ...".

10) art. 7 ust. 1 pkt. 5 i pkt. 6) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Zapisy tych punktów są niejasne; wydaje się, iż wskazane w nich formy programu odnoszą się do indywidualnych programów emerytalnych, jednak zgodnie z wstępnym zapisem ust. 1, w ustępie tym wymienione są formy zakładowych programów emerytalnych. Ponadto nie jest zrozumiałe odwołanie się do „uczestników programów emerytalnych, o których mowa w art. 3 ust. 1a" (w powołanym przepisie mowa jest ogólnie o „powszechnych programach emerytalnych").

11) art. 9 ust. 2 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest jasne sformułowanie „o ile pracodawca we właściwym trybie przyjmie warunki programu". Należy określić o jaki „właściwy tryb" chodzi.

12) Rozdział 2a wprowadzany projektem ustawy

Proponujemy dokonać następujących zmian w Rozdziale 2a ustawy:

- dodać możliwość tworzenia indywidualnych programów emerytalnych w formie umowy o wnoszenie składek do pracowniczego funduszu emerytalnego; nie ma podstaw dla wyłączenia możliwości oferowania indywidualnych programów emerytalnych przez pracownicze fundusze emerytalne,

- dodać, że indywidualne programy będą mogły być prowadzone na rzecz uczestnika przez fundusze pracownicze; nic nie stoi na przeszkodzie, aby pracownicze fundusze mogły zaoferować otwarcie rejestrów dla uczestników w tych funduszach. Ewentualnie przy oferowaniu przez pracownicze fundusze emerytalne indywidualnych planów odpowiednie zastosowanie do działalności tych funduszy mogłyby mieć niektóre z przepisów ustawy o funduszach inwestycyjnych dotyczące działalności otwartych funduszy inwestycyjnych i konieczna byłaby zmiana statutu pracowniczego funduszu,

- wskazać czy, a jeżeli tak, to jakie ograniczenia przewidziane dla uczestników powszechnych programów emerytalnych w ustawie o pracowniczych programach emerytalnych mają zastosowanie do uczestników indywidualnych programów emerytalnych,

- sformułować zapisy tak, aby wyraźnie wynikało z nich, iż umowy, o których mowa w art. 11a ust. 1 stanowią jednocześnie umowy emerytalne, o których mowa w art. 13,

- w związku z proponowanym przepisem art. 36a określić co jest przedmiotem rejestracji w KNUiFE. Proponujemy, aby rejestracją nie był objęty indywidualny program ale warunki tego programu - tak aby mogły istnieć, jak dotychczas na rynku, różne indywidualne programy tworzone przez fundusze inwestycyjne, z zastrzeżeniem, że tylko niektóre z nich byłyby rejestrowane przez KNUiFE (na wniosek podmiotu zainteresowanego). Tym samym do powstania programu nie byłaby konieczna jego

rejestracja, ale byłaby potrzebna aby pracodawcy lub uczestnicy programu mogli np. korzystać z ulg podatkowych wynikających z przepisów prawa.

Jednocześnie podważamy sens wprowadzenia indywidualnych programów emerytalnych do ustawy bez szerszych zmian uregulowań związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem takich programów.

13) art. 13 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Proponujemy dodać, że umowy emerytalnej nie zawiera się z pracodawcą, jeżeli on jest jednocześnie osobą przystępującą do programu jako osoba samozatrudniająca się w rozumieniu ustawy.

14) art. 14 ust. 1 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Z Projektu ustawy nie wynikają jednoznacznie zasady jakie obowiązują przy tworzeniu zakładowego programu emerytalnego u pracodawcy zatrudniającego do 50 pracowników oraz u pracodawcy zatrudniającego ponad 50 pracowników, zgodnie z założeniami wynikającymi z uzasadnienia do Projektu ustawy.

15) art. 1 pkt. 16) ppkt. d) projektu ustawy

W zapisie tym wystąpiło nieprawidłowe odwołanie się do „ust. 2 punkt 3" ustawy, zamiast „ust. 2 punkt 4" ustawy. Ponadto należy wskazać, iż zgodnie z tym punktem zakładowa umowa emerytalna powinna wskazywać „minimalną wysokość możliwej do zadeklarowania składki pracodawcy", natomiast zgodnie z punktem następnym: „zakres wysokości składki pracodawcy" – wydaje się, iż zapisy tych dwóch punktów powinny zostać odpowiednio skorelowane;

16) art. 14 ust. 3 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Ustęp 3 w proponowanym brzmieniu odwołuje się do przypadku wskazanego w art. 10 ust. 3 – należy jednak zaznaczyć, iż art. 10 zostaje, zgodnie z Projektem ustawy, w całości wykreślony, a zasada uregulowana dotychczas w art. 10 ust. 3 zostaje uwzględniona w art. 9 ust. 4.

17) art. 14 ust. 4a ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Należy doprecyzować zapisy tego ustępu, przy uwzględnieniu, iż Projekt ustawy wprowadził do niej odrębne definicje „funduszu" oraz „funduszu inwestycyjnego".

18) art. 15 ust. 1 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest jasne jaki jest cel dodania zapisu „z zastrzeżeniem art. 14 ust. 1" – z powołanego przepisu nie wynikają bowiem żadne wyjątki od zasady wyrażonej w art. 15 ust. 1, ani też inny tryb zawierania zakładowej umowy emerytalnej. Ponadto wydaje się, iż regulacja zawarta w art. 15 ust. 1 jest powtórzeniem zasady wynikającej już z art. 12 ustawy.

19) art. 15 ust. 3 i 4 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Naszym zdaniem nie jest konieczne, aby reprezentacja pracowników liczyła co najmniej 3 osoby.

20) art. 16 ust. 2 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Wskazując elementy, jakie powinien zawierać plan emerytalny (stanowiący część umowy emerytalnej), nie uwzględniono faktu, iż program może być prowadzony w formie umowy grupowego inwestycyjnego ubezpieczenia na życie pracowników z towarzystwem ubezpieczeń. Ponadto sformułowanie zapisów w nim zawartych może prowadzić do wniosku, iż umowa emerytalna i umowa zawierana z funduszem inwestycyjnym lub zakładem ubezpieczeń w ramach indywidualnego programu emerytalnego stanowią dwie odrębne umowy.

21) art. 16 ust. 4 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Proponujemy aby termin, z upływem którego dochodzi do zawarcia umowy emerytalnej, liczony był od dnia doręczenia pracodawcy lub odpowiednio funduszowi inwestycyjnymi albo zakładowi ubezpieczeń, umowy emerytalnej podpisanej przez osobę przystępującą do programu (a nie od dnia jej podpisania przez tą osobę).

22) art. 16 i 17 ustawy

Proponujemy rozważenie, czy nie korzystnym byłoby zmodyfikowanie trybu uzyskiwania uczestnictwa w programie w ten sposób, aby umowa emerytalna zawierana była poprzez złożenie deklaracji uczestnictwa w programie na warunkach programu. Ustawa wskazywałaby co powinny zawierać warunki programu – naszym zdaniem warunki te powinny obejmować w zasadzie jedynie wysokość składki pracodawcy (zgodnie z art. 22 ust. 7 projektowanej zmiany ustawy) i plan emerytalny. Powodowałoby to prawdziwe uproszczenie zawierania umów emerytalnych postulowane w uzasadnieniu do Projektu ustawy. Plan emerytalny nie powinien określać wysokości składki pracownika.

23) art. 1 pkt. 21) projektu ustawy

W zapisie tym brak jest wskazania, iż określone w nim zmiany dotyczą art. 18 „ust. 3" ustawy.

24) art. 20 ust. 1 ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Z zapisów przedmiotowego ustępu, określających termin wejścia w życie poszczególnych umów tworzących program, nie wynika co podlega rejestracji Urzędu Nadzoru (tj. umowy czy program).

25) art. 20 ust. 1a w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Jak wyżej zaznaczyliśmy postulujemy aby jedynie warunki indywidualnych programów emerytalnych były rejestrowane w Urząd Nadzoru. Do dnia rejestracji warunków nie stosowałoby się do programów przepisów ustawy o pracowniczych programach emerytalnych i ustaw podatkowych.

26) art. 22 ust. 1 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

We wcześniejszych postanowieniach ustawy mowa jest o „składce pracownika", a w niniejszym ustępie (i następnych ustępach art. 22) o „składce uczestnika" – należy ujednolicić terminologię, jaką posługuje się ustawa.

27) art. 22 ust. 1a w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest jasne dlaczego w indywidualnym programie emerytalnym konieczne jest opłacanie składki przez uczestnika. Ze względu na postulat odformalizowania zasad prowadzenia indywidualnych programów, kwestia osób opłacających składkę wydaje się nie być istotna i brak jest uzasadnienia do wprowadzenia zapisu ust. 1a w art. 22 ustawy.

28) art. 22 ust. 7 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Treść przepisów tego ustępu są niezrozumiałe – po pierwsze odwołuję się do „pracowniczej umowy emerytalnej", a zgodnie z proponowana nowelizacją umowa ta została zastąpiona „umową emerytalną", nie jest także zrozumiałe co należy rozumieć przez składkę pracodawcy w ramach indywidualnego programu emerytalnego, a ponadto zgodnie z ust. 2 składki mogą być określone także procentowo od wynagrodzenia.

29) art. 22 ust. 10 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest zrozumiałe jak należy rozumieć określenie „w formie aneksu do umowy emerytalnej" – czy dla zmiany wysokości składki uczestnika wystarczającym jest złożenie przez uczestnika pisemnego oświadczenia o zmianie, czy też niezbędna jest stosowna zmiana umowy emerytalnej zaakceptowana przez obie strony tej umowy.

30) art. 22

Odnosząc się generalnie do zapisów zawartych w art. 22 w proponowanym brzmieniu, należy stwierdzić, że są one dość chaotyczne i nie usystematyzowane. Naszym zdaniem w artykule tym powinny być precyzyjnie i jednoznacznie opisane kategorie składek jakie mogą być wnoszone w ramach zakładowego oraz indywidualnego programu emerytalnego, sposób określania ich wysokości, a także tryb zmiany ich wysokości. Należy też sprecyzować co rozumie się przez „składkę uczestnika" i „składkę pracodawcy" w przypadku osoby samozatrudniającej się. Ponadto należy uregulować zasady zobowiązania pracodawcy do naliczania, potrącania z wynagrodzenia i odprowadzania składek zadeklarowanych przez pracownika w ramach indywidualnego programu emerytalnego.

31) art. 26 ust. 1 pkt. 1) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Należy doprecyzować co należy rozumieć przez „pozostawanie bez pracy" (czy dotyczy to tylko stosunku pracy czy każdej formy zatrudnienia).

32) art. 26 ust. 1 pkt. 4) w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Należy uregulować co dzieje się ze środkami zgromadzonymi w programie w przypadku likwidacji funduszu inwestycyjnego, jeżeli umowa została zawarta z więcej niż jednym funduszem inwestycyjnym zarządzanym przez to samo towarzystwo.

33) art. 26 ust. 2 i 3 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest w pełni uzasadnione uniemożliwienie dokonania wypłaty środków zgromadzonych w programie w gotówce lub przekazem pocztowym, poprzez wykreślenie wyrazów „w gotówce" w ust. 2 i dodanie zdania drugiego w ust. 3.

34) art. 27 ust. 7 ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Proponujemy doprecyzować zasady wypłaty środków zgromadzonych w programie w przypadku, gdy program prowadzony jest w formie pracowniczego funduszu emerytalnego (w szczególności w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienia małżeństwa oraz w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa uczestnika programu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między uczestnikiem programu a jego małżonkiem) – w tym przypadku bowiem powstają wątpliwości jaki jest wzajemny stosunek regulacji wynikających z ustawy o pracowniczych programach emerytalnych oraz ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

35) art. 28 ust. 1 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Nie jest jasne czy „wypowiedzenie udziału w programie przez uczestnika", o którym mowa w powyższym ustępie, jest tożsame z wypowiedzeniem umowy emerytalnej, które zostało uregulowane w art. 31.

36) art. 29 ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Ze zmian wprowadzonych, na mocy Projektu ustawy, do wcześniejszych artykułów ustawy wynika, iż intencją jest likwidacja instytucji „zwrotu środków" na dotychczas obowiązujących zasadach (termin „zwrot" został usunięty z zapisów ustawy). Nie jest zatem zrozumiałe pozostawienia art. 29 w niezmienionym brzmieniu.

37) art. 34 ust. 1 ustawy w dotychczasowym brzmieniu

Proponujemy uregulować także szczególne zasady likwidacji odnoszące się do indywidualnego programu emerytalnego, przy uwzględnieniu specyfiki tego programu.

38) art. 35 ust. 1 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Postanowienia przedmiotowego artykułu stanowią, iż najpierw następuje utworzenie zakładowego programu emerytalnego, a następnie zgłoszenie informacji o jego utworzeniu, przy czym przed tym zgłoszeniem pracodawca może zawierać już z pracownikami umowy emerytalne. Biorąc powyższe pod uwagę należy wskazać, iż nie jest jasne, w którym momencie program należy traktować jako „utworzony". W zapisach powyższego artykułu brak jest wskazania komu pracodawca zgłasza informację o utworzeniu programu. Nie jest też jasne jaki powinien być dalszy tryb postępowania, w szczególności w odniesieniu do już zawartych umów emerytalnych, w przypadku zgłoszenia przez Urząd nadzoru uwag lub zastrzeżeń do przedstawionych dokumentów tworzących program.

39) art. 36a w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Zgodnie z definicją wprowadzoną projektem ustawy, indywidualnym programem emerytalnym jest „rachunek prowadzony na rzecz uczestnika przez fundusz inwestycyjny lub zakład ubezpieczeń ..."

Jednocześnie, zgodnie z postanowieniami art. 11a ust. 2 ustawy, indywidualny program emerytalny podlega rejestracji, a umowy emerytalne zawierane w ramach indywidualnych programów emerytalnych stają się skuteczne nie wcześniej, niż z dniem rejestracji programu (art. 20 ust. 1a ustawy).

Biorąc pod uwagę powyższe oraz zapisy dotyczące rejestracji programu zawarte w art. 36 a, nie jest jasne jaka powinna być procedura tworzenia i rejestracji indywidualnego programu emerytalnego,

a w szczególności czy rejestracji podlegają poszczególne umowy zawierane z każdym uczestnikiem programu, czy też umowy emerytalne zawierane według wzoru zgłoszonego do rejestracji, nie wymagają odrębnej rejestracji (tzn. rejestrowane są jedynie warunki, na jakich indywidualne programy emerytalne będą prowadzone przez dany podmiot).

40) art. 36a ust. 4 i 5 oraz art. 37 ust. 1 i 2 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Zasady wynikające z postanowień art. 37 ust. 1 i ust. 2 stanowią powtórzenie zasad uregulowanych już w art. 36a ust. 4 i 5 ustawy, co nie wydaje się konieczne.

41) art. 36a ust. 6 oraz art. 38 w brzmieniu wprowadzanym projektem ustawy

Postanowienia art. 38 są powtórzeniem postanowień art. 36a ust. 6.

42) art. 2 projektu ustawy

Wprowadzając zmiany do art. 15 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych projekt ustawy wprowadza termin „Urząd Nadzoru", należy jednak zwrócić uwagę, iż w przedmiotowa ustawa w pozostałych zapisach posługuje się określeniem „organ nadzoru" (w tym również w odniesieniu do podmiotu, który wydaje zezwolenie na utworzenie funduszu emerytalnego).

43) uwaga generalna do projektu ustawy

W przedstawionym projekcie nie zostało uwzględnionych wiele zmian, które pozwoliłyby na wyjaśnienie niejasności i wątpliwości, które powstawały w związku z interpretacją i stosowaniem ustawy w jej dotychczasowym brzmieniu.

Stowarzyszenie ma już gotową propozycję zmian w ustawie o ppe, zmian które są efektem współpracy z stosującymi ustawę, tj. pracodawcami i instytucjami zajmującymi się inwestowaniem środków pochodzących ze składek.

Warszawa, 7 sierpnia 2002 r.

50

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
Skierowano do druku 2 września 2002 r.
Cena 2,28 zł + 22% VAT